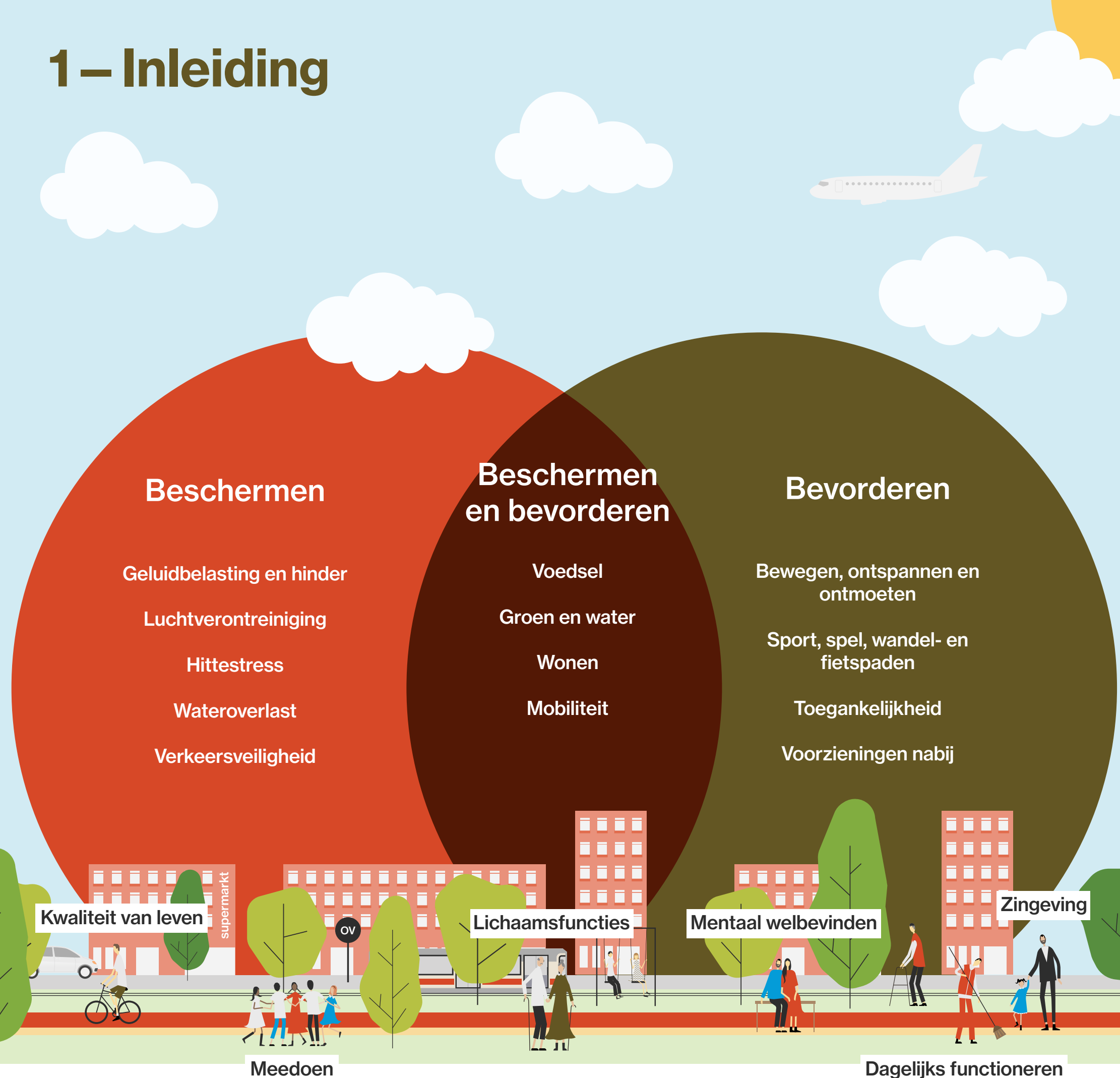

Visie Gezonde Leefomgeving Amstelveen

1	Inleiding	4
2	Totstandkoming Visie Gezonde Leefomgeving	10
3	Analyse bestaande situatie	14
4	Acht doelstellingen voor de Visie Gezonde Leefomgeving	28
5	Beleids- en uitvoeringskeuzes voor de Gezonde Leefomgeving	36

1 – Inleiding

Een gezonde leefomgeving voor alle Amstelveners | naar een visie

Amstelveen is een prettige en gezonde stad waar onze inwoners genieten en gezond blijven door onder andere de ruime toegang tot groen en de vele sportverenigingen. We zien dat inwoners gemiddeld ouder worden en net als kinderen en jongeren nieuwe behoeften hebben in de openbare ruimte. Verder zien we dat de ligging in de buurt van onze hoofdstad, Schiphol en de belangrijkste verkeersaders van het land, Amstelveen aantrekkelijk maken voor een breed publiek. Tegelijkertijd zorgt deze ligging voor uitdagingen op het gebied van geluid en luchtkwaliteit. Deze voorbeelden laten zien hoe de inrichting van de leefomgeving invloed heeft op hoe gezond onze inwoners zijn en hoe gezond ze zich voelen. Om onze gezonde kwaliteiten verder te behouden en versterken hebben we een visie op de Gezonde Leefomgeving opgesteld. In deze visie beschrijven we welke uitdagingen we zien en waar we als gemeente op inzetten om een gezonde leefomgeving te bieden aan alle Amstelveners.

De visie steunt op twee uitgangspunten:

1. Een brede blik op gezondheid

In lijn met de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020 – 2024 en het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is het onze ambitie om gezondheid een vast onderdeel te maken van de belangenafwegingen in ruimtelijk beleid. In onze visie staan we voor een positieve en brede benadering van gezondheid. Het gaat niet alleen om de zichtbare fysieke gezondheid, maar ook over aspecten als mentale gezondheid en kwaliteit van leven.

2. Drie subopgaven centraal

De visie op de gezonde leefomgeving kent drie subopgaven die de basis van onze aanpak vormen:

- **Gezondheidsverschillen tussen wijken en doelgroepen verkleinen**
Binnen Amstelveen zijn er gezondheidsverschillen op wijkniveau en tussen verschillende doelgroepen. We zetten extra in op de wijken waar het minder goed gaat en de doelgroepen die extra aandacht nodig hebben.
- **Bescherming tegen omgevingsinvloeden**
Klimaatverandering, milieuhinder en overlast van infrastructuur hebben lokaal negatieve effecten op de gezondheid en welzijn van inwoners. We zetten ons preventief in op het verminderen van ongezonde omgevingsinvloeden en versterken waar nodig beschermende maatregelen
- **Preventie: ontmoeting en actief bewegen**
Een langere levensverwachting en veranderende leefstijlen brengen een toename in welvaartsziekten met zich mee. We zetten daarom preventief in op het stimuleren van een gezonde leefstijl (gezond eten, actief bewegen en sociaal contact).

Bouwsteen voor de Amstelveense Omgevingsvisie

Verhouding tot de Omgevingsvisie en de Omgevingswet

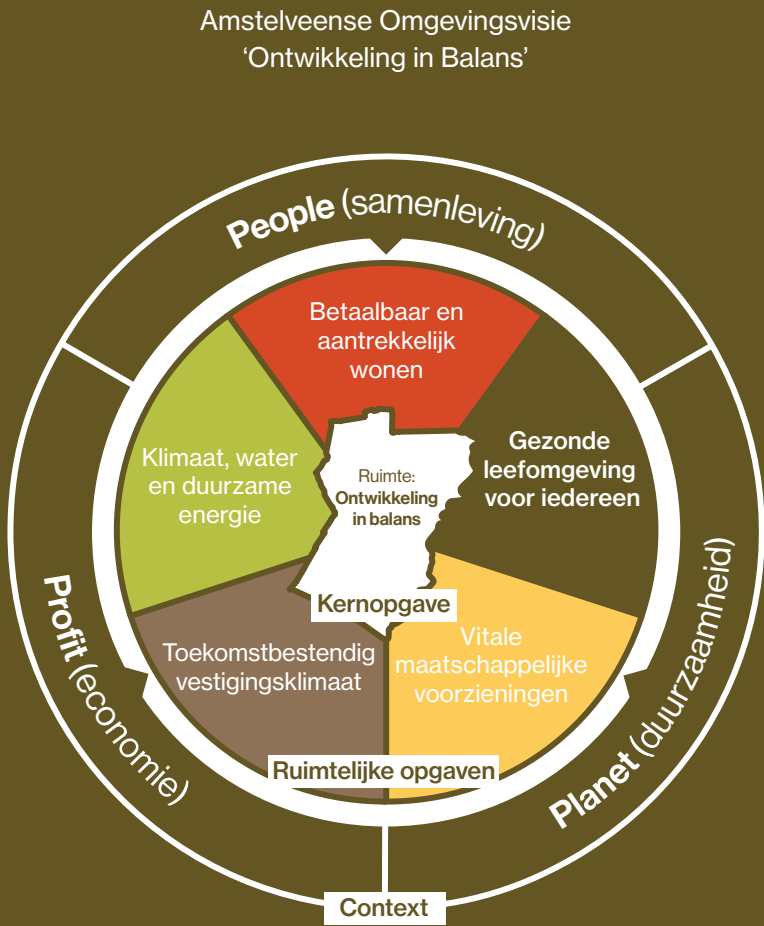
Tijdens het schrijven van de visie gezonde leefomgeving wordt er gewerkt aan de Omgevingsvisie voor Amstelveen. De visie gezonde leefomgeving wordt één van de bouwstenen voor de Omgevingsvisie. Daarom is ervoor gekozen om de visie gezonde leefomgeving sectoraal in te steken, gericht op de gezondheidssituatie van Amstelveen. De Omgevingsvisie benadert de gemeente breder, namelijk vanuit leefbaarheid, sociale cohesie, eigenheid van de gemeente, de economische vitaliteit en het waarborgen van het groen en een compleet voorzieningenapparaat.

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Die bepaalt dat in visiedocumenten alleen nog ambities benoemd en omschreven worden. De visie gezonde leefomgeving is een visiedocument. Verdere implementatie vindt plaats in beleidsdocumenten, zoals bijvoorbeeld een uitvoeringsagenda of beleidsregels.

Verhouding tot de kernopgaven in de Omgevingsvisie

‘Ontwikkeling in balans’ is de kernopgave voor de Amstelveense Omgevingsvisie. De stad verdicht en tot 2040 zijn er veel lopende plannen die ervoor zorgen dat de gemeente doorgroeit. De groei legt (extra) druk op de beschikbare ruimte. Amstelveen ziet hierin vijf ruimtelijke opgaven:

1. Betaalbaar en aantrekkelijk wonen
2. Gezonde leefomgeving voor iedereen
3. Vitale maatschappelijke voorzieningen
4. Toekomstbestendig vestigingsklimaat
5. Klimaat, water en duurzame energie

Kerncijfers voor de Amstelveense Omgevingsvisie

- Inwoners 2022: ca. 94.512
- Gemiddelde leeftijd: 41,6 jaar
- Huishoudens: 43.961
- Gem. huishoudensgrootte: 2,1 personen
- Huishoudens alleenstaand: 43,4%
- Huishoudens alleenstaand en 65+: 15,4%
- Inwoners met migratieachtergrond: 46,8%
- Aantal inwoners met een migratieachtergrond tussen 2012 en 2022 gestegen van 29.548 naar 44.899 inwoners.

- Woningen: 42.402
- Aandeel eengezinswoningen: 48,8%
- Gemiddelde WOZ-waarde: 418.000

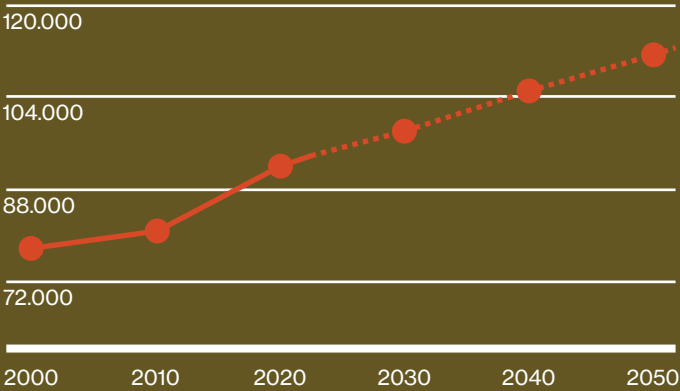
- Leerlingen basisonderwijs: 7.165
- Vestigingen basisonderwijs: 19
- Leerlingen voortgezet onderwijs: 5.877
- Vestigingen voortgezet onderwijs: 4
- Beroepsbevolking: 49.000
- Bruto arbeidsparticipatie 73,5%
- Werkloosheidspercentage: 3,9%
- Gem. besteedbaar inkomen: 56.500 €

- Bedrijven: 11.475
- Banen: 55.280
- Banen t.o.v. het voorgaande jaar: +1,7%
- Bedrijventerreinen: 107 hectare netto
- Kantoren: voorraad 540.000 m²
- Aantal horeca-gelegenheden: 164
- Detailhandel: 117.771 m², 406 verkooppunten

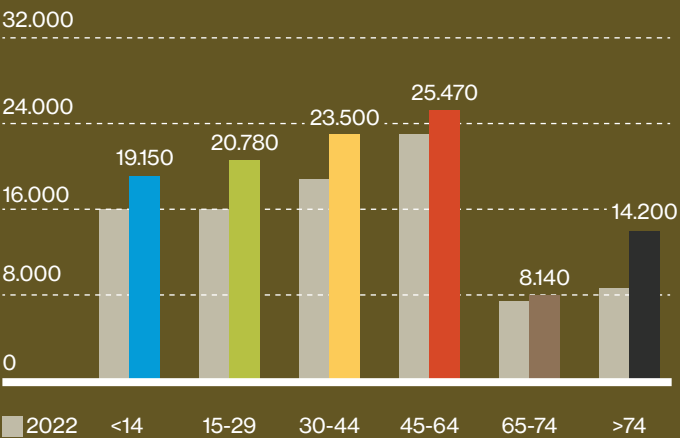
Aantal inwoners prognose

+20,4%

aantal inwoners tot 2050

Bevolking naar leeftijd 2022 en 2050

Uit concept Opgavennotitie Omgevingsvisie Amstelveen (versie 14 juli 2023)

“Amstelveen is een prettige en gezonde stad waar onze inwoners genieten en gezond blijven door onder andere de ruime toegang tot groen en de vele sportverenigingen.”

2 – Totstandkoming Visie Gezonde Leefomgeving

Inspiratiesessie Gezonde Leefomgeving

Straatgesprekken Westwijk

Straatgesprekken Groenhof

Kinderraad

“De ligging in de buurt van onze hoofdstad, Schiphol en de belangrijkste verkeersaders van het land maken Amstelveen aantrekkelijk voor een breed publiek, maar zijn potentieel ook ongezond.”

3 – Analyse bestaande situatie

De gezonde leefomgeving ondersteunt inwoners in een gezonde leefstijl en beschermt tegen milieu-invloeden. Het realiseren van de gezonde leefomgeving vraagt ook om het maken van keuzes. Niet alles is mogelijk. Om goede keuzes te maken bij het realiseren van de gezonde leefomgeving zetten we daarom eerst de Amstelveense gezondheidsuitdagingen in relatie tot de leefomgeving uiteen. Dit doen we aan de hand van 1) doelgroepen in de gezonde leefomgeving, 2) gezonde leefomgeving op wijkniveau en 3) trends en ontwikkelingen in de gezonde leefomgeving. Meer informatie over deze gezondheidsuitdagingen is te vinden in het document ‘Analyse en Bouwstenen Gezonde Leefomgeving’ (besproken in de raad op 21 juni 2023) en de participatieresultaten op de website denkmee.amstelveen.nl.

Enquête Gezonde Leefomgeving
via [Denkmee.Amstelveen.nl](https://denkmee.amstelveen.nl)
(1.119 respondenten)

Vraag	Totaal	18-35	36-55	56-75	76+
Ik voel mij fit en gezond in het dagelijks leven	68%	66%	67%	71%	58%
Ik heb zelf invloed op mijn eigen gezondheid	76%	87%	78%	76%	61%
Ik voel mij mentaal weerbaar in het dagelijks leven	78%	72%	81%	83%	72%
Ik voel mij wekelijks eenzaam	8%	16%	9%	7%	8%
Ik ervaar wekelijks stress	24%	43%	34%	16%	7%
Ik ervaar wekelijks angst	9%	19%	9%	7%	6%
Ik eet dagelijks fruit en groente	85%	81%	86%	84%	81%
Er is mijn wijk voldoende aanbod van gezond voedsel	76%	69%	73%	78%	83%
Ik zou graag meer fruit en groente willen eten	35%	50%	44%	28%	21%
Het aanbod van eten in supermarkten en horeca heeft invloed op hoe gezond ik eet	53%	71%	61%	46%	39%
Ik sport of beweeg wekelijks	69%	64%	69%	71%	67%
Ik zou graag meer willen sporten of bewegen	47%	67%	61%	35%	21%
De fysieke omgeving heeft invloed op hoe vaak ik sport of beweeg	49%	73%	55%	44%	30%

Doelgroepen in de gezonde leefomgeving

Hieronder presenteren we de resultaten van de laatste GGD gezondheidsmonitor en de beoordeling van de eigen gezondheid door de ruim duizend inwoners die de enquête via denkmee.amstelveen.nl invulden. Aangevuld met gesprekken met de kinderraad, werkgroep ‘Inclusie Amstelveen, iedereen doet mee’, straatgesprekken bij wijkcentra en de jongerenenquête komen we op de volgende pagina tot de doelgroepen in de gezonde leefomgeving.

GGD Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2020
(cijfers in percentage)

Achtergrondkenmerken	Regio	Amstelveen	Noordwest	Noordoost	Keizer Karelpark/ Groenelaan	Waardhuizen/ Middenhoven	Zuidwest
Aantal inwoners (18+)	156.085	71.122	17.883	11.777	16.165	10.511	14.786
Leeftijd: 18 - 64 / 65+ jaar	77/23	76/24	76/24	80/20	71/29	71/29	81/19
Geslacht: Vrouw / Man	52/48	53/47	49/51	56/44	53/47	49/51	55/45
Praktisch/praktisch-theoretisch/theoretisch ¹	19/31/50	17/26/57	12/21/67	18/23/59	21/24/54	20/31/49	13/33/54
Herkomst: NL / Niet-NL	62/38	54/46	52/48	52/48	51/49	57/43	60/40
1. Gezondheid en functioneren							
Ervaren gezondheid (zeer) goed	82	82	84	83	79	81	84
Langdurige ziekte of aandoening ²	27	26	21	27	28	30	24
Beperking horen, zien of bewegen	12	11	10	10	16	13	9
2. Mentale gezondheid							
Ernstige psychische klachten	6	5	4	7	7	6	4
Ernstige eenzaamheid	12	12	11	16	14	11	9
Weinig regie eigen leven	9	9	8	9	12	9	9
Hoge veerkracht	52	52	55	49	50	52	51
(Heel) veel stress	17	16	15	24	12	14	17
Huiselijk geweld ³	9	9	6	13	12	6	8
Ouderenmishandeling ⁴	6	6	7	9	6	4	5
Discriminatie	20	23	22	29	23	24	21
3. Zorg en hulp							
Mantelzorger ⁵	11	11	9	11	11	11	14
Zorg niet ontv. medisch/tandheelk. ⁶	6	6	5	7	5	7	8
Zorg niet ontv. psychisch ⁶	4	4	4	7	3	3	4
4. Genotmiddelen							
Roker	14	12	9	17	12	13	11
Zware drinker ⁷	7	6	7	8	5	6	6
Overmatige drinker ⁷	6	5	6	5	5	5	6
Cannabis, ooit ³	34	33	34	44	31	32	25
Harddrugs, ooit ³	16	14	16	25	10	12	9
5. Leefgewoonten							
Overgewicht (inclusief obesitas) ⁷	44	42	41	40	42	48	42
Obesitas ⁷	11	11	10	11	12	11	12
Voldoende bewegen	49	49	51	54	44	44	49
Actief sporten ⁸	58	57	61	61	52	52	60

Rood

Gunstiger dan de overige wijken

Groen

Gunstiger dan de overige wijken

1

Opleidingsniveau: praktisch: max vmbo, praktisch-theoretisch: mbo, havo, vwo; theoretisch: hbo, wo

2

Ziekte of aandoening die naar verwachting 6 maanden of langer duurt

3

Onder 18- t/m 64-jarigen; ooit slachtoffer geweest van huiselijk geweld

4

Onder 65-plussers in het afgelopen jaar

5

Geeft minimaal 3 maanden en/of 8 uur mantelzorg per week

6

In het voorgaande jaar zorg nodig, maar niet ontvangen

7

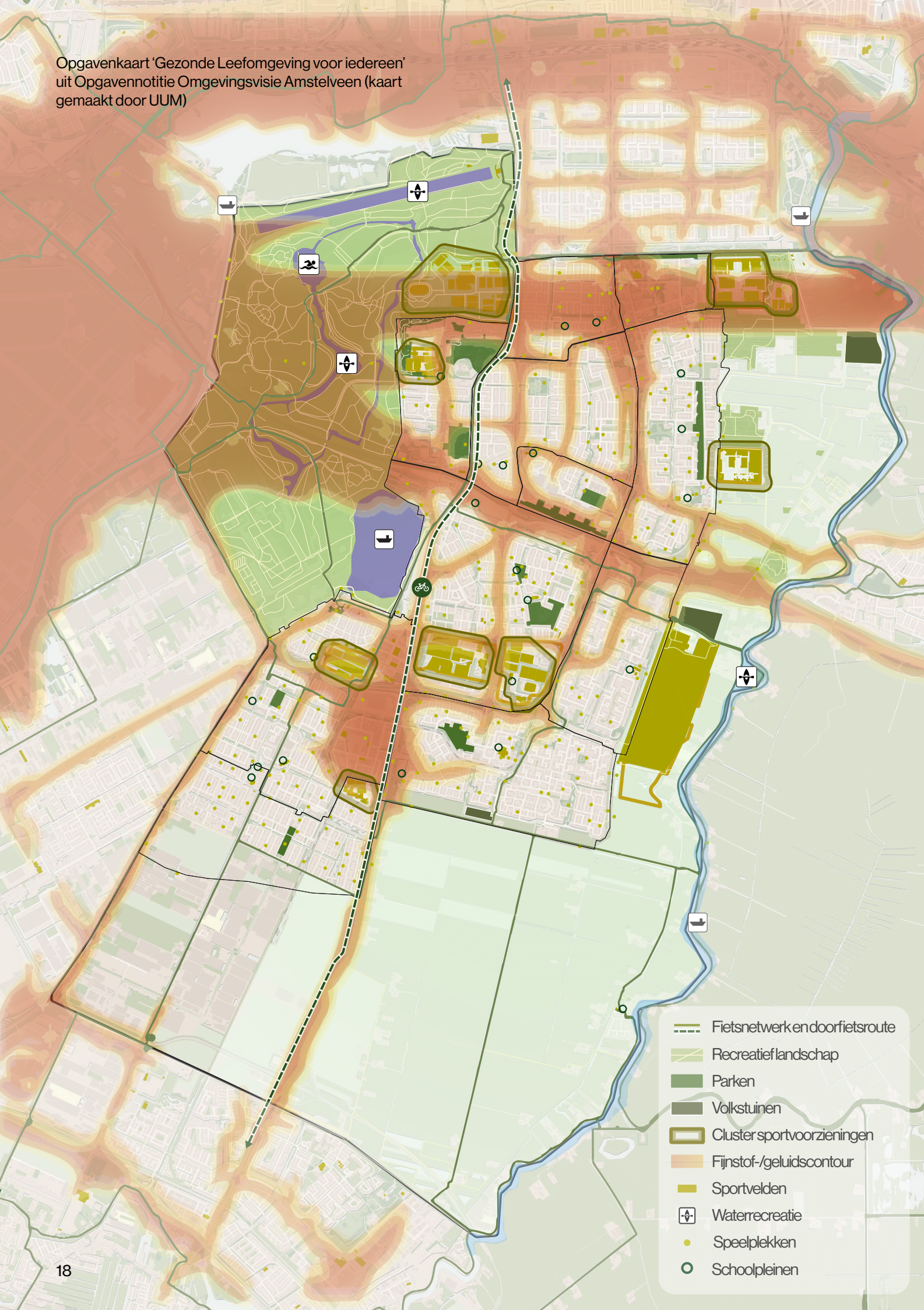
Overgewicht: BMI ≥ 25 kg/m2; obesitas: BMI >30 kg/m2

8

Minimaal 1 keer per week matig intensief sporten

We komen tot vijf doelgroepen binnen de gezonde leefomgeving. Per doelgroep gaan er dingen goed en zijn er specifieke gezondheidsuitdagingen die extra aandacht verdienen.

	Kinderen (<12 jaar) 	Jongeren (12-18 jaar) 	Volwassenen 	Ouderen 	Mensen met een fysieke of visuele beperking
Wat gaat goed?	Vergeleken met landelijke gezondheidscijfers gaat het over het algemeen goed. Veel kinderen sporten wekelijks door het sterke verenigingsleven. Er zijn veel speelplekken in de wijken.	Amstelveense jongeren voelen zich over het algemeen gezond. Veel jongeren bewegen dagelijks (fietsen en lopen) en sporten regelmatig. Veel jongeren eten dagelijks groente en fruit.	Amstelveense volwassenen voelen zich over het algemeen weerbaar, fit en gezond. Veel volwassenen sporten wekelijks. Veel volwassenen eten dagelijks groente en fruit	Amstelveners worden oud (83,4 jaar t.o.v. het landelijke gemiddelde; 81,8 jaar in 2019). Ouderen sporten en bewegen vergelijkbaar met andere leeftijdsgroepen. Veel ouderen eten dagelijks groente en fruit.	Werkgroep Inclusie vertegenwoordigt belangen met en voor inwoners met een fysieke, visuele of mentale beperking. Dagelijkse voorzieningen zijn over het algemeen toegankelijk en bereikbaar. Amstelveen kent een goed zorg- en hulpverleningsnetwerk.
Waar zitten uitdagingen?	De gemiddelde schermtijd neemt toe en algemene beweegactiviteit neemt af onder jonge kinderen. Hoe veel kinderen spelen in de eigen buurt is sterk afhankelijk van verkeersveiligheid. Speelplekken zijn vaak ingericht voor <6 jaar. Weinig aanbod voor kinderen van 6-12 jaar.	Toename mentale uitdagingen zoals stress en eenzaamheid. Meiden en VMBO'ers/MBO'ers bewegen gemiddeld minder. Vrijtijdsaanbod voor jongeren is (zeer) beperkt.	Toename mentale uitdagingen zoals stress, eenzaamheid en angst. Met name onder de jongvolwassenen (18 – 35 jaar). Ongezondere leefstijl onder volwassenen met lagere inkomens. Volwassenen tot 55 jaar willen graag meer sporten of bewegen.	Een groeiend aantal ouderen ervaart mentale uitdagingen zoals eenzaamheid. Relatief veel ouderen hebben overgewicht ondanks gemiddelde score op beweging en gezonde voeding. Vanaf 75 jaar bewegen ouderen minder en neemt de ervaren veerkrachtigheid en regie op eigen leven af.	Relatief vaak afhankelijk van anderen voor regie op eigen leven, weerbaarheid en veerkrachtigheid. Afhankelijk van toegankelijkheid openbare ruimte, gebouwen, sport- en speelplekken en OV voor volwaardige participatie. Groeiend aantal drukke plekken in de verdichtende stad beperkt toegankelijkheid Door toename van het aantal ouderen neemt het aantal inwoners met een mobiliteitsbeperking toe.

Gezonde leefomgeving op wijkniveau

Aandachtspunten in heel Amstelveen

De opgavekaart voor de Omgevingsvisie (zie hiernaast) laat op het schaalniveau van heel Amstelveen zien welke kwaliteiten en uitdagingen de gezonde leefomgeving kent. Amstelveen kent een uitgebreid aanbod aan fietsnetwerken, parken, volkstuinen, speelplekken en waterrecreatie, maar heeft ook te maken met fijnstof- en geluidscontouren door luchtvaartverkeer en lokaal en regionaal autoverkeer.

Straatgesprekken met inwoners vullen dit beeld verder aan en laten zien hoe Amstelveners de leefomgeving in algemene zin beoordelen.

Gesprekken met inwoners

Wat gaat goed?

Voor kinderen tot 6 jaar veel gewaardeerde speelvoorzieningen.

Voldoende en bereikbaar groen op wijkniveau.

Wandelmogelijkheden op wijk- en stadsniveau.

Wijkcentra hebben functionele en sociale wijkfunctie (bijvoorbeeld ontmoetingsplek voor veelal ouderen).

Voldoende gezond voedselaanbod op wijkniveau.

Landelijke en regionale samenwerkingen om milieu en leefomgeving te beschermen.

Aandacht voor toegankelijkheid voor iedere doelgroep.

Dagelijkse bestemmingen (werk, school, sport en boodschappen) zijn lopend of fietsend bereikbaar

Waar zitten uitdagingen?

Voor kinderen ouder dan 6 jaar zijn weinig passende speelvoorzieningen.

Toegankelijk- en gebruiksvriendelijkheid van groen, voorzieningen en openbare ruimte (sport- en speelplekken, mobiliteit) is beperkt voor meerdere doelgroepen.

Verkeersveiligheid op fietspaden neemt af door ruimtegebrek en nieuwe vervoersmiddelen.

Rustige – prikkelarme – plekken staan onder druk door verdichting van de stad.

Ongezonder voedsel is vaak een goedkopere optie en veelvuldig aanwezig in supermarkten en horeca.

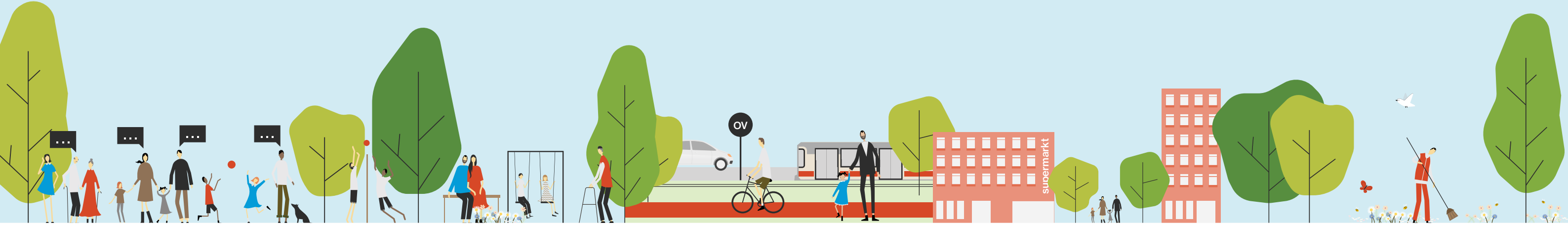
Er is relatief veel milieuhinder van auto's en vliegverkeer.

Aandachtspunten per wijk

Waar de opgavekaart voor de omgevingsvisie en de straatgesprekken ons een algemeen beeld geven, laten de uitkomsten van de enquête kwaliteiten en aandachtspunten per wijk zien. In de GGD gezondheidsmonitor op de vorige pagina werden reeds gezondheidsuitdagingen per wijk weergegeven. Op basis van de enquête vullen we dit beeld verder aan met de beoordeling van eigen wijk door bewoners. In deze tabel zijn de gemiddelde uitkomsten van de verschillende thema's in de enquête weergegeven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de scores van de wijken Kronenburg, Nes aan de Amstel, Uilenstede en Buitengebied Noord op basis slechts enkele respondenten zijn en mogelijk geen volledig en betrouwbaar beeld geven.

Wat gaat goed?
(gemiddelde score op of boven het Amstelveense gemiddelde)

Waar zitten uitdagingen?
(gemiddelde score onder het Amstelveense gemiddelde)

Wat gaat goed? Waar zitten uitdagingen?	Noord-West				Noord-Oost					K. Karelpark en Groenelaan		Waardhuizen en Middenhoven			Zuid-West	
	Patrimonium	Randwijk	Elsrijk	Stadshart	Uilenstede	Kronenburg	Kostvelorenhof	Bankrashof	Buitengebied N.	K. Karelpark	Groenelaan	Waardhuizen	Middenhoven	Nes aan de Amstel	Bovenkerk	Westwijk
Groene inclusieve buitenruimte																
Openbare spel- en sportvoorzieningen																
Ontmoetingsplekken																
Groene woon- en leefomgeving																
Gezonde mobiliteit																
Wandel- en fietsmogelijkheden																
Verkeersveiligheid																
OV bereikbaarheid																
Gezonde gebouwde omgeving																
Voorzieningen in de buurt (lopend of fietsend bereikbaar)																
Voorzieningen voor verschillende doelgroepen																
Woningaanbod jongeren ouderen, gezinnen en alleenstaande																
Gezond milieu																
Geringe overlast vliegverkeer																
Geringe overlast autoverkeer																
Ervaring dat er voldoende verkoeling is op warme dagen																

Trends in de gezonde leefomgeving

We zetten niet alleen in op bestaande uitdagingen, maar kijken ook naar landelijke en Amstelveense trends om de gezonde leefomgeving toekomstbestendig in te richten. We zien daarbij de volgende ontwikkelingen.

1

Groeiend aantal ouderen inwoners

Door vergrijzing en noodzaak om langer zelfstandig thuis te wonen groeit het belang van passende woningen en een prettige, toegankelijke en bereikbare buitenruimte.

2

Buiten bewegen en ontmoeten

De coronacrisis heeft de behoefte aan beweeg- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte versterkt. Met name de trend van georganiseerde en ongeorganiseerde sport in de openbare ruimte vraagt om nieuwe inrichtingselementen en beweegnetwerken.

3

Gezonde verdichting

In de verdichtende stad vraagt de gezonde leefomgeving om nieuwe keuzes op het gebied van mobiliteit, klimaatadaptatie en infrastructuur, met meer ruimte voor spelen, bewegen, ontmoeten, beschutting, verkoeling en waterberging.

4

Mobiliteitstransitie

De opkomst van nieuwe vormen van fietsmobiliteit (o.a. elektrische (bak)fietsen, fatbikes, bezorgers per e-bike) bieden een alternatief op de ruimte-intensieve auto, maar brengen nieuwe uitdagingen rondom verkeersveiligheid op het fietspad met zich mee. Dit vraagt om vernieuwing in beleid en ontwerp van infrastructuur.

Conclusies analyse

In de Amstelveense leefomgeving zien we kwaliteiten en uitdagingen bij verschillende doelgroepen en op wijkniveau. Daarnaast zijn er trends waar we rekening mee houden. Dit leidt tot de volgende aandachtspunten voor de gezonde leefomgeving.

Gezondheidsuitdagingen en doelgroepen

Onderzoek van de GGD, gesprekken en enquêtes voor deze visie en andere informatiebronnen laten een vergelijkbaar beeld zien over de gezondheidsuitdagingen in Amstelveen. Voor de gezonde leefomgeving zien we de volgende uitdagingen:

1. De toenemende druk op mentale gezondheid door stress- en angstgevoelens en eenzaamheid. Mentale druk speelt met name onder ouderen en jongvolwassenen.
2. Onvoldoende dagelijkse beweging onder verschillende doelgroepen. Verschillende oorzaken liggen hieraan ten grondslag, maar in brede zin wordt de beweegnorm vaak niet gehaald door jongeren (met extra aandacht voor meiden), MBO leerlingen en ouderen (boven 75 jaar).
3. Omgevingsinvloeden die een gezonde leefstijl niet voor iedereen vanzelfsprekend maken. Met name voor inwoners met een lager inkomen of opleidingsniveau is extra stimulans en toegankelijkheid tot gezonde keuzes nodig.

Gezonde leefomgeving op wijkniveau

Kijken we eerst naar de trends en Amstelveen brede kenmerken, dan zien we de volgende uitdagingen:

1. Ongezonde invloed op de luchtkwaliteit en geluidsoverlast door auto- en vliegverkeer. De extra druk die wordt ervaren door inwoners in de wijken zijn overeenkomstig met de opgavekaart.
2. Kwalitatieve toepassing van groen en/of water in de versteende stedelijke assen. Uit ons onderzoek volgt dat -aanvullend op de milieuhinder- het hitte eilandeffect op sterk versteende plekken met relatief weinig groen en water tot gezondheidsschade door hittestress kan leiden. Dit speelt met name rondom de verticale as (s109/ Beneluxlaan) en horizontale as (A9) en in het Stadshart.
3. Ruimtegebrek op de wegen door toename en veranderde mobiliteit. De fietspaden staan onder druk door de toename van het aantal gebruikers, de opkomst van nieuwe vormen van fietsmobiliteit (o.a. e-bikes, e-bakfietsen, fatbikes en duofietsen) en onveilig verkeersgedrag.

4. Ruimtegebrek op de wegen door toename en veranderde mobiliteit. De fietspaden staan onder druk door de toename van het aantal gebruikers, de opkomst van nieuwe vormen van fietsmobiliteit (o.a. e-bikes, bakfietsen en fatbikes) en onveilig verkeersgedrag.
5. Voorzieningen dichtbij huis behouden en versterken. Inwoners maken veel gebruik van de voorzieningen op wijkniveau, ouderen zijn in staat langer prettig thuis te wonen door voorzieningen dichtbij huis en inwoners komen gemakkelijker aan hun dagelijkse beweging doordat wijkvoorzieningen per voet of fiets worden bereikt.
6. Passende woningen voor alleenstaanden, jongvolwassenen en ouderen. De huidige woningvoorraad voor deze doelgroep voldoet niet en de komende jaren zijn passende woningen nodig voor eenpersoonshuishoudens, starters en/of ouderen.
7. Toegankelijkheid voor iedereen. Gezondheidsverschillen verkleinen door voorzieningen, de openbare ruimte en openbaar vervoer toegankelijk te maken voor iedereen. Doelgroepen met gezondheidsuitdagingen zijn hiervan afhankelijk. Aangaande de openbare ruimte is het van belang om keuzes te maken op welke plekken optimale kwaliteit voor specifieke doelgroepen gefaciliteerd kan worden en op welke plekken soms andere keuzes gemaakt worden.

Welke wijken hebben op basis van de uitdagingen extra aandacht nodig?

Zoomen we verder in op wijkniveau, dan zien we de volgende wijken waar de druk op de gezonde leefomgeving het hoogst is.

Uilenstede-Kronenburg

Een relatief groot deel van de Amstelveense jongvolwassenen woont in Uilenstede of Kronenburg. Onder deze doelgroep spelen toenemende mentale gezondheidsuitdagingen door stress, angst of eenzaamheid. Ondanks dat jongvolwassenen zich over het algemeen fit en gezond voelen, voldoende bewegen en gezond eten, heeft deze doelgroep het meeste last van mentale gezondheidsuitdagingen.

Stadshart

Het Stadshart en de directe omgeving is versteend door onder andere de ligging. De wijk ligt in de oksel van de infrastructurele verticale en horizontale assen van Amstelveen. Dit in combinatie met de hogere bewonings- en bezoekersdichtheid maakt de wijk kwetsbaarder voor het hitte eilandeffect. In meerdere delen van Amstelveen ervaren inwoners nog niet voldoende verkoeling door water of schaduw van bomen op warme dagen. Deze uitdaging is echter het grootst in het Stadshart.

Groenelaan

Groenelaan: Een relatief groot deel van de Amstelveense ouderen woont in Groenelaan. Onder ouderen speelt toenemende mentale gezondheidsuitdagingen met name door eenzaamheid. Ontmoeting en gevoel van betekenisvolle deelname van de maatschappij zijn aandachtspunten om eenzaamheid tegen te gaan. De toegankelijkheid van de openbare ruimte, informele verblijfs- en ontmoetingsplekken, wijkvoorzieningen en voldoende aanbod voor ouderen spelen hierbij een belangrijke rol. De wijkwinkelcentra zijn plekken waar ouderen elkaar nu al ontmoeten. Met het oog op het groeiende aantal ouderen kan Groenhof verder worden versterkt. Bovendien is in Groenelaan extra aandacht nodig voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte, voldoende voorzieningen voor ouderen en informele verblijfs- en ontmoetingsplekken.

Keizer Karelpark ligt naast deze wijk en heeft op veel scores een (iets) betere score dan Groenelaan. Door de ligging is het aannemelijk om de aanpak met elkaar te verenigen.

Middenhoven/Waardhuizen

In vergelijking met de rest van Amstelveen zijn de wijken Middenhoven en Waardhuizen minder sport- en beweegvriendelijk. Dit omgevingskenmerk in combinatie met het hoogst aantal inwoners met overgewicht of obesitas en minst aantal actieve sporters geeft aan dat stimuleren van een gezonde leefstijl in deze wijken extra aandacht verdient. Het versterken van sportfaciliteiten en beweegvriendelijkheid van de openbare ruimte zijn hiervoor de aanknopingspunten.

“Voor korte afstanden pak ik liever de fiets
dan de auto”

4 – Acht speerpunten voor de Visie Gezonde Leefomgeving

In Amstelveen leven veel mensen prettig en gezond. Het is ons streven om dit te behouden en verder te versterken. Onze visie omvat acht speerpunten die dienen als leidraad en ambitie voor alle ontwikkelingen in onze stad. Deze speerpunten laten zien waar ontwikkelingen zoals bouwprojecten, gebiedsontwikkeling, herinrichting of andere (buurt)initiatieven aan moeten bijdragen. We werken deze speerpunten na deze visie verder uit in de Omgevingsvisie en beleidsregels om vanuit diverse hoeken nog meer te kunnen sturen op de gezonde leefomgeving.

1 Inwoners in verbinding en beweging

De gezonde leefomgeving nodigt uit om te bewegen, elkaar te ontmoeten en om in je vrije tijd naar buiten te gaan. Voldoende bewegen en met elkaar in verbinding staan is belangrijk voor een gezonde leefstijl. We zorgen dat:

1. *Inwoners voldoende bewegen door voorzieningen, groen, sport- en speelplekken en loop- en fietsroutes in de nabijheid van de eigen woning.*
2. *De inrichting van de openbare ruimte aansluit bij de veranderende gebruiksbehoefte van kinderen, jongeren en ouderen. Bijvoorbeeld door inwoners vaker te betrekken bij de inrichting van beweeg- en ontmoetingsplekken.*
3. *Stress en eenzaamheid onder ouderen en jongeren wordt verminderd. Door voldoende rust- en ontmoetingsplekken in de wijk stimuleren we informele ontmoetingen tussen buurtbewoners en bieden we ruimte voor ontspanning.*

2 Groene identiteit behouden, versterken en benutten

De gezonde leefomgeving is een groene leefomgeving. Wij vinden het belangrijk om het sterke groene karakter met onder andere de heemtuinen, parken en de ligging aan het Amsterdamse Bos en de Amstelscheg te behouden, de kwaliteit te versterken en te benutten voor gezondheidsdoelen. We zorgen dat:

1. *Het welzijn in de aandachtswijken en van specifieke doelgroepen zoals ouderen, kinderen en inwoners met een (mentale) gezondheidsachterstand wordt verbeterd door de gezondheidseffecten van groen nog verder te benutten. Bijvoorbeeld door het gericht aanbieden van kwalitatief groen met natuur- en gebruikswaarde in de nabijheid van de eigen woning, zorg- en onderwijslocaties.*
2. *Inwoners minder hinder ondervinden van milieu- of klimaatinvloeden. Door groen in de openbare ruimte toe te passen dat bij kan dragen aan schonere lucht, meer aangename temperaturen en een hogere biodiversiteit met balans tussen diersoorten.*
3. *Inwoners door kwalitatief groen gestimuleerd worden gezondere keuzes te maken zoals lopen, fietsen en buiten spelen door de positieve associatie met groen te benutten.*
4. *Inwoners minder stress ervaren door toegang tot groene rustplekken en uitzicht op kwalitatief en biodivers groen.*

3

Beschermen tegen ongezonde invloeden

De gezonde leefomgeving is veilig en beschermt tegen ongezonde invloeden. Onder andere vlieg- en autoverkeer, extreme hitte en wateroverlast zorgen voor ongewenste overlast en gezondheidsklachten zoals stress, luchtwegklachten en hart- en vaatziekten. Wij zetten ons in om deze effecten te beperken. We zorgen dat:

1. *Bij de ontwikkeling van nieuwe kwetsbare functies zoals ziekenhuizen, zorgvoorzieningen, kinderopvang en scholen, extra nadruk wordt gelegd op gezondheidsbescherming van specifieke doelgroepen. Bij de ruimtelijke inrichting van deze faciliteiten in de nabijheid van drukke wegen volgen we de richtlijnen van de GGD met betrekking tot minimale afstanden.*
2. *Inwoners minder hinder ondervinden van milieuinvloeden De leefomgeving voldoet aan de wettelijke eisen en normen met betrekking tot luchtkwaliteit, waterkwaliteit en geluidsniveaus. We werken samen met andere overheidsinstanties om gemeentegrens-overschrijdende milieueffecten door vlieg- en autoverkeer te verminderen.*
3. *Inwoners minder hinder ondervinden van klimaatinvloeden De leefomgeving verkoeling biedt op warme dagen en klimaatadaptief en veerkrachtig is ingericht. Maatregelen om verminderen de impact van hitte en ervoor te zorgen dat de omgeving bestand is tegen veranderende klimaatomstandigheden.*

4

Gezond opgroeien

De gezonde leefomgeving stimuleert de sociale, cognitieve en motorische vaardigheden van kinderen met veilige, uitdagende en groene sport- en speelplekken en verkeersroutes. Bij de inrichting van de leefomgeving besteden we speciale aandacht aan jonge inwoners. We zorgen dat:

1. *Een gezonde leefstijl vanaf jonge leeftijd wordt gestimuleerd doordat de omgeving is ingericht op sporten, bewegen, natuur en gezond voedsel.*
2. *Gezondheidsverschillen tussen kinderen en jongeren worden verkleind doordat de openbare ruimte en de buitenruimte van kinderopvang, scholen, sportverenigingen zijn ingericht op de wensen en ontwikkelingsbehoeften van alle kinderen en jongeren.*

5

Vitaal oud worden

De gezonde leefomgeving draagt bij aan de vitaliteit van ouderen. De vergrijzing vraagt om meer aandacht voor de brede gezondheid van ouderen. Wij zien een toename in zorg- en hulpvragen, ondanks dat ouderen steeds vaker vitaal zijn. Wij zetten in op een omgeving waarin ouderen kunnen blijven deelnemen aan het maatschappelijke leven en worden uitgenodigd om in de eigen buurt te bewegen en te ontmoeten. We zorgen dat:

1. *Het welzijn van ouderen wordt verbeterd doordat de woonomgeving, openbare ruimte en voorzieningen zijn ingericht naar behoeften van ouderen. Ouderen kunnen langer (zelfstandig) thuis wonen door onder andere voorzieningen dichtbij en toegankelijkheid in de openbare ruimte (bijvoorbeeld door het beperken van obstakels en toevoegen van bankjes) en het openbaar vervoer.*
2. *Ouderen vitaal en mentaal gezond blijven. We stimuleren een gezonde leefstijl door voldoende activiteiten aanbod en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte te faciliteren.*

6

Toegankelijkheid voor iedereen

De gezonde leefomgeving streeft naar gelijke kansen voor het maken van gezonde keuzes. Specifieke doelgroepen en wijken in Amstelveen hebben meer of vaker te maken met gezondheidsuitdagingen. Verschillende oorzaken liggen hieraan ten grondslag, zoals sociaaleconomische omstandigheden en/of fysieke, visuele of mentale beperkingen. Wij zetten in op een omgeving waarin een gezonde leefstijl voor iedere doelgroep haalbaar is. We zorgen dat:

1. *De gezondheidsverschillen worden verkleind doordat publieke voorzieningen en openbaar vervoer toegankelijk en bereikbaar zijn voor iedereen.*
2. *Doelgroepen met beweegachterstanden toegang hebben tot openbare sport-, speel-, en ontmoetingsplekken.*
3. *Extra aandacht gaat naar de belangen van ouderen en mensen met een beperking in de afwegingen om plekken wel of niet altijd maximaal toegankelijk te maken. Bijvoorbeeld als vergroening of de inrichting van sportplekken toegankelijkheid beperkt, maar andere gezondheidswinsten oplevert.*

7 Gezonde ondersteuning in activiteiten en beheer

De gezonde leefomgeving zet in op de openbare ruimte, groen, voorzieningen, infrastructuur en het milieu. Verschillende gezondheidsuitdagingen vragen echter om meer dan alleen fysieke inrichting. We zorgen dat:

1. *Er voor doelgroepen met beweegachterstanden en in de aandachtswijken ondersteuning is met passend activiteitsaanbod, begeleiding en voorlichting. Op plekken waar fysieke verbeteringen niet mogelijk zijn op korte termijn bieden we hierdoor ook op korte termijn verbetering.*
2. *De leefomgeving ook op lange termijn gezond blijft door flexibele inrichting voor veranderende gebruikersbehoeften, een goede organisatie en eigenaarschap van gebruikers en eigenaren en kwalitatief beheer.*

8 Gezondheid als bruggenbouwer voor samenwerking

De gezonde leefomgeving is een interdisciplinair onderwerp. Samenwerking tussen beleidsdomeinen, overheidspartijen, (lokale) partners en bewoners is nodig om tot een gezonde leefomgeving te komen. Juist omdat gezondheid een thema is dat iedereen aangaat is het onderwerp een bruggenbouwer en maakt het (nieuwe) samenwerkingen mogelijk. We zorgen dat:

1. *Amstelveen brede opgaven zoals de mobiliteit- en energietransitie, stimulatie van de lokale economie, klimaatadaptatie en biodiversiteit een bijdrage leveren aan de gezonde leefomgeving.*
2. *Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de samenwerking erop gericht is om gezondheid als standaard onderdeel van de belangenafweging mee te nemen.*
3. *Lokale partners en bewoners worden betrokken bij praktische en toepasbare initiatieven om deze aan te laten sluiten bij gebruikersbehoeften en eigenaarschap te vergroten.*
4. *Samenwerkingen in Amstelveen, de regio en met andere overheden door worden gezet en versterkt om een gezond en veilig milieu te behouden. Met name het tegengaan van negatieve gezondheidsinvloeden van auto- en vliegverkeer overstijgt de gemeentelijke invloedssfeer.*

Samenwerkingspartners

Rijksoverheid

Onderwijsgroep Amstelland

“Fijne rustige plekken helpen tegen stress en eenzaamheid!”

5 – Beleids- en uitvoeringskeuzes voor de Gezonde Leefomgeving

De voorgaande speerpunten laten zien waar we op inzetten en wat we belangrijk vinden. Om dit te bereiken zijn diverse ontwerp-, beleid- en bestuurlijke keuzes te maken. In dit hoofdstuk presenteren we aan de hand van 10 thema's welke keuzes er te maken zijn voor de gezonde leefomgeving. Ieder thema draagt bij aan één of meerdere speerpunten en is een aanknopingspunt voor verdere agendavorming. Het keuzeoverzicht biedt concrete handvatten voor bestuurders en inspiratie en discussie voor ontwerpers en beleidsmakers.

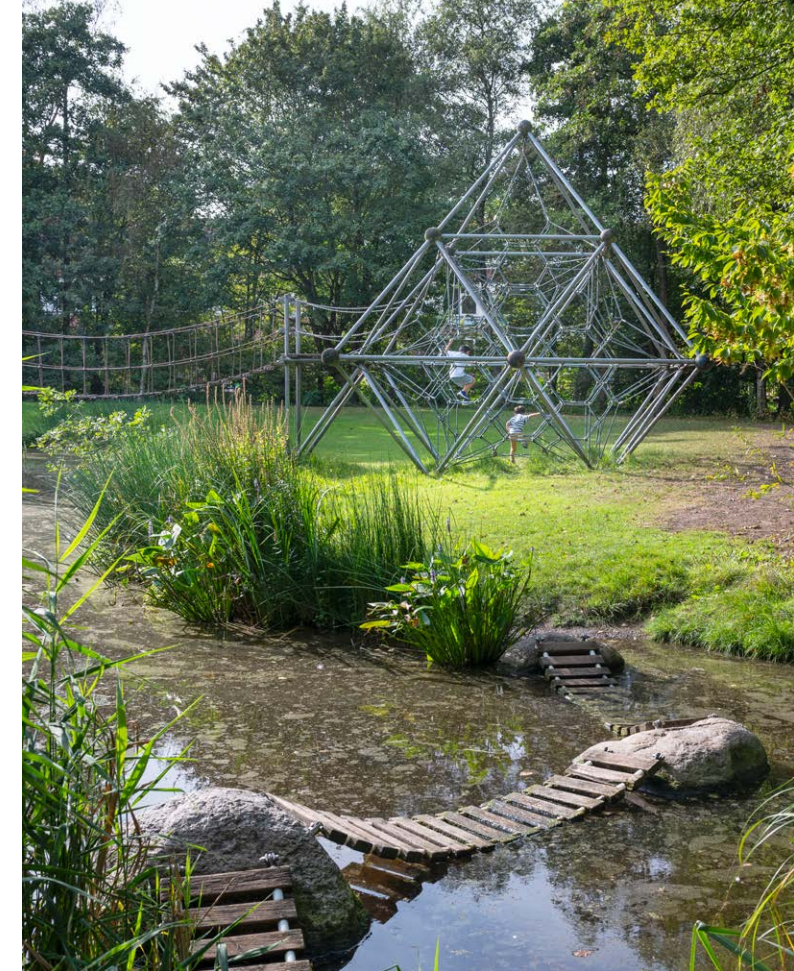

1 Beweeg- en verblijfsvriendelijke inrichting buitenruimte

Draagt bij aan speerpunten 1, 4 en 5

Straten, (school)pleinen, parken, plantsoenen en plassen zijn allemaal plekken om te kunnen sporten, spelen, bewegen en verblijven. Deze plekken vragen om de volgende inrichtingselementen:

- Beweegvriendelijke plekken met faciliteiten voor verschillende doelgroepen. Met specifieke aandacht voor nieuwe trends op het gebied van Urban Sports en beweegpleinen en flexibele inrichting die kan meebewegen met veranderende behoeften.
- Beweegvriendelijke routes op buurt, wijk en regioniveau die plekken verbinden en uitnodigen om bijvoorbeeld te wandelen, te joggen en te fietsen.
- Prettige verblijfsplekken in de buitenruimte met voldoende rust-, zit- en ontmoetingsplekken. Met specifieke aandacht voor bankjes langs dagelijkse looproutes, op pleinen en bij sport- en speelplekken.

2 Groen en water voor een prettige en leefbare buitenruimte

Draagt bij aan speerpunten 1, 2, 3, 4 en 5

De inrichtingskwaliteit is belangrijk voor een gezonde leefomgeving. Mits goed ingericht stimuleren groen en water biodiversiteit, klimaatadaptatie, beweging en ontmoeting. De gezonde leefomgeving is gebaat bij de volgende toepassing van groen en water:

- Als recreatieplek, door openbaar groen of water (zoals de Poel) toegankelijk te maken en in te richten voor recreatie;
- Als speelplek, door het benutten van plekken als openbaar groen of wadi's met natuurlijke elementen als boomstammen, bomen en struiken als spelaanleiding;
- Als groene corridor, door wandel- en fietsroutes met groen aantrekkelijk, biodivers en klimaatcomfortabel in te richten;
- Als plek voor ontmoeting en voor bewonersinitiatieven, door ruimte te bieden voor voedselbossen, moestuinen, geveltuinten of dakgroen;
- Als stilteplek, waar mensen in een rustgevende, natuurlijk groene of waterrijke omgeving kunnen ontspannen.

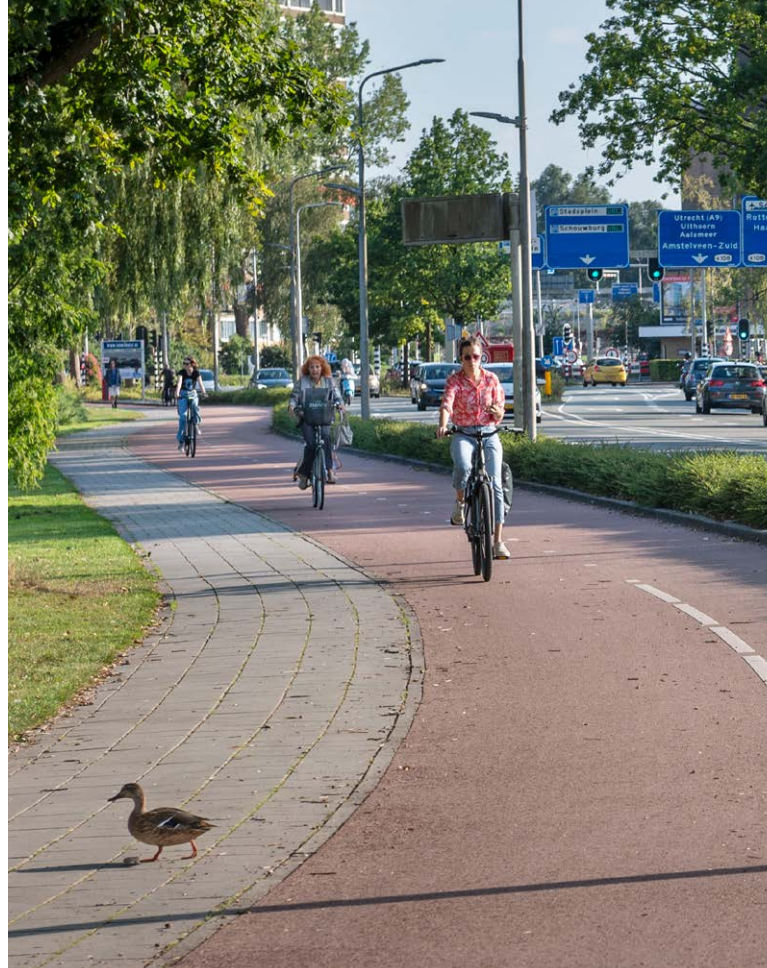
3 Toegankelijkheid is de norm

Draagt bij aan speerpunten 5 en 6

Toegankelijkheid is een voorwaarde om de gezonde leefomgeving voor iedereen bereikbaar te houden. Dit vraagt om:

- Het vaststellen van beleid waarin geregeld wordt dat nieuwe ontwikkelingen en herinrichting altijd voldoen aan de gemeentelijke toegankelijkheidsnorm.
- Het verder benutten van Meldpunt Toegankelijk Amstelveen om nog meer ontoegankelijke plekken en gebouwen te verbeteren. Bijvoorbeeld door hier meer kenbaarheid aan te geven.
- Het blijven betrekken van doelgroepen met een fysieke of mentale beperking bij beleid en inrichting van de openbare ruimte, bijvoorbeeld via de werkgroep 'Inclusie Amstelveen, iedereen doet mee'.

*STOMP staat voor Stappen, Trappen, OV, Mobility as a Service, privé auto.

4 Prioriteit voor gezonde mobiliteit

Draagt bij aan speerpunten 1, 3, 4 en 5

Gezonde mobiliteit houdt de groeiende en verdichtende stad bereikbaar en levert minder ongezonde uitstoot op. Gemotoriseerd vervoer blijft belangrijk voor woon-werkverkeer en bevoorrading van winkels, supermarkten en horeca, maar kan wel verduurzamen en vaker worden vervangen door alternatieven om minder negatieve impact te hebben op de leefomgeving. Het stimuleren van gezonde mobiliteit vraagt om:

- Het STOMP* principe centraal te zetten in het nadenken over mobiliteit in de stad. STOMP geeft prioriteit aan wandelen, fietsen en openbaar vervoer.
- Het versnellen van de transitie naar schone mobiliteit door het instellen van milieuzones en extra voorzieningen voor elektrisch verkeer.
- Inzetten op (e-)fiets voor korte afstanden door onder andere meer en beter fietsparkeren.
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor alternatieve parkeeroplossingen die het gebruik van actieve mobiliteit bevorderen.

5 Gezond woningaanbod

Draagt bij aan speerpunten 3, 5 en 6

Een prettige en gezonde woning is de gezonde basis voor inwoners om zich veilig en vertrouwd te voelen en zichzelf te ontwikkelen. Gezond woningaanbod vraagt om:

- Sturing op passende woningen en nieuwe woonvormen bij nieuwe ontwikkelingen, met extra aandacht voor jongeren en langer thuiswonende ouderen.
- Het verder verduurzamen van de woningvoorraad met aandacht voor kou, hitte en vocht- en schimmelproblematiek.

6 Voorzieningen nabij

Draagt bij aan speerpunten 1, 3, 5 en 6

Voorzieningen in de buurt zorgen ervoor dat ouderen langer kunnen thuiswonen en inwoners vaker met de fiets of lopend dagelijkse inkopen kunnen doen. Dit draagt ook bij aan informele ontmoetingen op straat. In Amstelveen spelen de wijkcentra hierin een cruciale rol. Dit vraagt om:

- Een economische en maatschappelijke toekomststrategie om alle wijkcentra vitaal te houden. Bijvoorbeeld door nieuwe (maatschappelijke) buurtvoorzieningen te (blijven) clusteren in de bestaande wijkcentra.
- Extra aandacht voor de toegankelijkheid en bereikbaarheid van wijkcentra te voet en op de fiets.

7 Open sportparken

Draagt bij aan speerpunten 1, 4 en 6

Amstelveen kent een rijk verenigingsleven rondom sport. Sportparken zijn daardoor waardevolle bewegings- en ontmoetingsplekken, maar het gebruik is vaak beperkt tot leden van verenigingen en trainings- en wedstrijddagen en -tijden. Dit vraagt om:

- Een transitie van traditionele gesloten sportparken voor uitsluitend verenigingsleven, naar open sportparken voor brede maatschappelijke activiteiten.
- Een verkenning van behoefte en mogelijkheden om accommodaties en velden verder te benutten voor sport en spel, bewegingsonderwijs en buurtactiviteiten, maar ook voor kinderopvang, zorg- en welzijnsorganisaties.

8 Beweegvriendelijke scholen

Draagt bij aan speerpunten 1, 4 en 6

Scholen spelen een belangrijke rol in de cognitieve, motorische en sociale ontwikkeling van kinderen. Op en rondom scholen is daarom extra aandacht voor de beweegvriendelijkheid van de omgeving nodig. Dit vraagt om:

- Schoolpleinen en -omgevingen bij nieuwe ontwikkelingen en aanpassingen altijd natuur- en beweegvriendelijk inrichten. Deze voorwaarde hebben we reeds vastgelegd in het Onderwijshuisvestingsbeleid (IHP).
- Extra aandacht voor de behoeften van kinderen met beweegachterstanden.

9 Gezond milieu

Draagt bij aan speerpunten 3 en 8

Als overheid hebben we de taak om inwoners te beschermen tegen ongezonde invloeden. Sommige milieu invloeden reiken echter buiten onze gemeentelijke invloedssfeer. Dit vraagt om:

- Het continueren van de deelname aan het Schone Lucht Akkoord. Samen met andere overheden wisselen we kennis uit en werken we samen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Met name mobiliteit, houtstook en monitoring van luchtkwaliteit zijn belangrijke onderwerpen hierin.
- Het blijven waarborgen van het Amstelveense gezondheidsbelang in relatie tot Schiphol. We zetten ons hier reeds voor in door het Rijk om heldere uitstoot normen en regels te vragen via het samenwerkingsverband Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS).
- Het verder uitbreiden van lokaal inzicht in luchtkwaliteit en geluidsniveaus om nog beter te sturen op de gezonde leefomgeving.
- Het beschermen van nieuwe kwetsbare functies zoals ziekenhuizen, zorgvoorzieningen, kinderopvang en scholen door de richtlijnen van de GGD met betrekking tot afstanden tot drukke wegen te volgen.

10 Gezonde ondersteuning

Draagt bij aan speerpunten 1, 4, 5, 6, 7 en 8

Het versterken van de gezonde fysieke inrichting met activiteiten en beheer maakt de gezonde leefomgeving duurzaam en helpt gezondheidsverschillen te verkleinen. Dit vraagt om:

- Het opstellen van een activiteiten- en ondersteuningsplan om beweegvriendelijke plekken verder te activeren en doelgroepen met beweegachterstanden te ondersteunen naar meer beweging. Het Amstelveense Sportakkoord en samenwerkingspartners kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren.
- Gezonder voedselaanbod op en rondom scholen en sportverenigingen door een verdere uitrol van projecten als Gezonde Schoolmaaltijd en Gezonde Sportkantines. De gemeente Amsterdam voert daarnaast reeds onderzoek uit naar de (juridische) mogelijkheden om gezond voedselaanbod te stimuleren bij verkooppunten.
- Een concreet participatieplan voor de implementatie van de gezonde leefomgeving, zodat bewonersinitiatieven en -behoeften vast onderdeel worden van besluitvorming en inrichting van de gezonde leefomgeving. Met extra aandacht voor initiatieven die doelgroepen met beweegachterstanden vertegenwoordigen.

Colofon

Kernteam Gezonde Leefomgeving
Gemeente Amstelveen
INBO